

04

Juli 2007
Årgang 143

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Kampe i tro og sind

Unge under pres
Udbrændt og stresset
– en synder under Guds nåde
Store navne; Anselm

indhold;

leder

- 02 Den nødvendige kritik, den gøldte kritik – og vejen frem

tema

- 04 Når troen prøves
08 Priviligeret ungdom
– unge under pres
13 Tvivlens angst
13 Herlighedens dække
14 Udbrændt og stresset
– en synder under Guds nåde
18 Teologi og psykologi
– sjælesorg og terapi
22 En sikker himmel?

store navne

- 25 Anselm af Canterbury

kristus i mosebøgerne

- 28 Blodets betydning for tjenesten

horisont

- 32 Pinsegudstjenester og bibeltroskab
33 Pietismen som demokratiets grobund

bøger

- 34 Beåndet
35 Alt bli'r nyt
36 Døden, sorgen, håbet

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktion

Ebbe Kaas, lærer (redaktør), Sneppevej 12,
6880 Tarm, email: lisbethkaas@mail.tele.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær,

Silkeborg

Den nødvendige kritik, den gølge kritik – og vejen frem

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

Jeg vil i denne leder tage en problemstilling op, som spiller en stor rolle i LM. Samtidig er det vel en problemstilling, som læsere uden for LM også kan relatere sig til.

I de sidste 25 år har vi haft adskillige debatter i LM. Nogle synes, at vi i LM giver for meget plads til teologi og arbejdsmetoder, som er på kollisionskurs med vores åndelige selvforståelse. Andre synes, at der er for lidt plads i LM til eksperimenter omkring arbejdsmetoder og for lidt teologisk udsyn.

Nogle bryder sig ikke om de 'teologiske linievogtere', der 'altid' kritiserer eksperimenterne. Men vi skal ikke være kede af denne kritik. Positivt er den udtryk for, at der er liv i foreningen: 'Linievogterne' brænder i udgangspunktet for LM, de brænder for mission, og de

brænder for, at vi som forening ikke kommer bort fra Guds ord. Selv om ikke alt er lige viist skrevet og sagt, så medfører kritikken og de efterfølgende debatter i bedste fald, at vi får sat grænser for, hvad vi mener, kan rummes inden for Guds ord.

Selv om grænserne for, hvad der kan rummes inden for LM, evt. bliver sat forkert efter debatterne, er der ingen garanti for, at de var blevet sat mere rigtigt, hvis vi begrænsede beslutningskompetencen til nogle få. Disse få kan jo også tage fejl og være smittet af over-åndelighedens fare eller af ønsket om at gøre alle tilpas. Derfor er det livsnødvendigt for os at have disse teologiske 'linievogtere'.

Hverken den manglende rummelighed eller meninger og arbejdsmetoder udsprunget af menneskets egen ånd forsvinder, blot fordi vi holder op med at diskutere. Det, der ikke diskuteres, har

Om debat; Det, der ikke diskuteres, har en evne til at vokse frem alligevel – blot i det skjulte.

en evne til at vokse frem alligevel – blot i det skjulte.

Desuden er det ikke længere sådan, at de fleste læser de samme bøger med den samme åndelige ballast. De fleste af os præsenteres for holdninger, og læser bøger fra vidt forskellige teologiske traditioner.

Derfor har vi brug for en sund forholden os til og kritisk sans over for alt det, som vælter ind over os. Det er f.eks. også derfor, at Budskabet anmelder bøger fra forlag, som står for noget andet end det, som vi mener, er sandt bibelsk. Den sunde kritiske sans gælder naturligvis også indadtil: Det, som kommer fra en anden baggrund end vores, kan være med til at afsløre, hvad der hos os blot er traditioner, ja, hvad der er ubibelsk.

Men der er også en kritik, der er gold. For nogle af os er der en fare for, at jeg kan blive så optaget af at påpege, hvordan den teologi eller den bog afviger fra Guds ord, at det risikerer at fylde hele mit udsyn. Jeg kan blive så optaget af, ja besat af, den forkerte teologi eller arbejdsmetode, at jeg bruger al min tid på at bekæmpe den og påpege dens mangler.

Det er vigtigt, at nogle bruger tid på at undersøge falsk lære og dens konsekvenser. Samtidig vil jeg advare imod risikoen for at blive opslugt af denne specialinteresse, så proportionerne forvrænges. Jeg hørte f.eks. engang om nogle, der kom til at tvivle på, om den og den var en ret kristen, fordi vedkommende havde det forkerte musiksyn... Risikoen er selvfølgelig nøjagtig den samme den anden vej rundt: Jeg hørte engang nogle diskutere en bog, der angreb det åndsdogmatiske musiksyn. De var begejstrede for, hvordan bogens forfatter (efter deres mening) jordede dem med det åndsdogmatiske musiksyn. Så bliver broderkærligheden kold, og den 'rigtige holdning' træder i forgrunden, mens Jesus og hans frelsesværk glider i baggrunden.

Hvad enten vi nærmest er besatte af al elendigheden i LM eller de falske lærdomme, som vor tid er fyldt af, eller vi er besatte af en eller anden specialinteresse, som vi vil have lov til at dyrke eller vi kræver foreningens accept af, er spørgsmålet: Bør vi ikke holde en pause i vor dyrkning af denne kritik og 'afsløringer', hvad enten det er de falske lærdomme eller af dem, der tillader sig at kritisere mine holdninger og kæpheste. Pausen kunne jo bruges til at søge tilbage til Ordet, særligt Ordet om Jesus, der døde for mine synder – og de andres. Den særlige fare ved at være optaget af et eller andet specifikt spørgsmål, så det fylder hele horisonten, er, at man glemmer, hvad der er væsentligt, og det får én til at glemme at tage åndelig føde til sig.

Det, vi har brug for i LM, er ikke først og fremmest strammere eller bredere rammer for, hvad der er plads til, bedre eller ingen debatkultur. Vi har brug for en tilbagevenden til de gamle stier. En fornyelse, der fører – ikke de andre – men mig tilbage, hvor *min* synd er en smerte, og *Jesu* nåde er dyrebar. Så bliver den nødvendige kritik ikke gold og hjerte- og følelsesløs. Dér fødes den rette teologi, hvor Jesu fuldbragte værk er i centrum.

Når troen prøves

AF BENT HOUMAA JØRGENSEN

.....

Alle kristne kommer ud for, at deres tro bliver sat på prøve. Årsagerne kan være vidt forskellige: sygdom, ulykke, økonomisk fremgang, arbejdsløshed, skilsmisse, dårlige arbejdsforhold, forfølgelse for Jesu skyld, fristelser til misbrug af alkohol, narkotika, spil, tv, Internet m.m.

Det er ikke noget nyt. Sådan har det været for troens folk i årtusinder. Nogle prøvelser skifter karakter. F.eks. er tv og Internet jo en forholdsvis ny foreteelse. Men substansen er den samme. Derfor gør vi vel i at undersøge og lægge mærke til, hvordan troens folk før os slap godt igennem prøverne. Hvad gjorde de? På det punkt er bibelen en skattekasse. Vi går i vor tid glip af megen hjælp og vejledning, fordi vi ikke øser af denne rigdom på erfaring. Gud

har af stor kærlighed givet os sit ord, netop for at vi ikke skal fare vild, men nå målet.

I sin bog *Menneske og kristen – vandringer i sjælens og troens landskab* skriver sognepræst Allan Graugaard Nielsen, at det er vigtigt for en kristen, som er i behandling hos en psykolog eller psykiater, at man også samtidig har en kristen sjælesørger eller samtalepartner (som også kan være ens ægtefælle eller en god ven – alt efter hvad der er bedst ind i situationen). Jeg er enig i det synspunkt.

Vi kan, også som kristne, have fokus på mange almenmenneskelige og selvhjulpne metoder til at løse en krise. Og heri er der bestemt stor hjælp at hente for mange, og det skal ikke ringeagtes; men nogle gange fornemmer jeg, at Gud så at sige bliver sat ud på sidelinjen, og det er urovækkende. Det er vigtigt at den, der

Prøvelsens formål; At vores tro må renses, styrkes og forædles, så den er af en karat, der kan bære os helt frem til målet.

går til behandling, har en kristen bror eller søster at tale med om den proces, som han eller hun gennemgår. Én som også kan give et løfte fra Gud med på vejen og som kan hjælpe med at bede og lægge det hele i Herrens hænder.

Støtte og hjælp fra Jesus selv i en svær periode i ens liv er den bedste og vigtigste støtte, man kan få. Og i øvrigt formår han også at helbrede psykisk betinget sygdom og lidelse. Det er dette perspektiv for en kristen, der er i krise, jeg vil fokusere på i denne artikel.

Prøvelsens formål

Hvad er Guds formål med prøvelser? Apostlen Peter skriver: 'Da skal I juble, skønt I nu en kort tid, hvis det skal være, må lide under prøvelser af mange slags, for at jeres tro, der er mere værd end det forgængelige guld, der dog prøves i ild, kan stå sin prøve og blive til pris og herlighed og ære, når Jesus Kristus åbenbares.' (1 Pet 1,6-7).

Guld prøves i ild for at se, om det er ægte guld. Og gennem en smeltningproces kan man rense guldet for urenheder, så det bliver det pureste guld af 24 karat. Vores tro er mere værd end guld, fordi den giver os del i det evige liv, som er en uvisnelig og uforgængelig arv, der ligger gemt i himlene til os. Formålet med, at vi kommer ud for prøvelser som kristne, er altså, at vores tro må renses, styrkes og forædles, så den er af en karat, der kan bære os helt frem til målet.

Læg mærke til, at apostlen Peter skriver 'hvis det skal være'. Af årsager vi ikke kan forklare til bunds, kommer nogle kristne ud for prøvelser af mange slags, hvorimod andre tilsyneladende slipper billigt. Peter problematiserer det ikke. Han konstaterer det blot. Hvad skal vi gøre, når vi møder prøvelser? Kong Davids vidnesbyrd, som vi møder det i Salme 34, kunne være et svar: 'Jeg søgte

Herren, og han svarede mig, han befriede mig for al min frygt... Smag og se at Herren er god, salig den mand som tager sin tilflugt til ham' (v. 5.9). Når vi tager vor tilflugt til Herren og hans løfter midt i prøvelsens time, får vi en dybere erkendelse af, at Herren virkelig er god. Prøvelsen er ikke et udtryk for, at han har svigtet eller forladt os. Tværtimod hviler hans øjne på os mere end nogensinde før, men Djævelen hvisker os noget andet i øret. Bibelens klare vidnesbyrd er, at tager vi vor tilflugt til Herren og hans løfter, når prøvelserne møder os, da vender han situationen til bedste for os. Vi ser det måske ikke altid lige i øjeblikket, men på lang sigt vil det blive klart for os. Nogle gange dog ikke før, vi er nået frem til herligheden hos Jesus i Paradis. Men vælger vi at lytte til løgnerens (Djævelens) røst og giver rum for bitterheden overfor Gud, så gør vi ondt værre. Så går vi glip af den nye og dybere erfaring af Herrens godhed, som er Guds formål med prøvelsen. I stedet for at flygte fra Gud skal vi kaste os i hans favn, give luft for vores frustrationer og græde ud.

Josef

I 1. Mosebog læser vi om patriarken Jakobs søn Josef. Han kom ud for uhyrlige ting. Han blev solgt af sine egne brødre! Og han flygtede fra en kvinde, der begærede ham, men blev alligevel beskyldt for hor og kastet i fængsel. Men han blev mærkværdigt nok ikke bitter og hævntørstig. I Salme 105 står der i vers 18-19 om Josef: 'De mishandlede hans fødder med lænker, hans hals blev lagt i jern, indtil hans ord gik i opfyldelse, et ord fra Herren stadfæstede det.'

'Indtil hans ord gik i opfyldelse': Josef havde i sin barndom haft en drøm om, at det ville gå ham godt. Den fortalte han til sine forældre og sine brødre. Han holdt fast i den drøm i tillid til, at det ►

var Herrens løfte til ham. Det gjorde han på trods af, at de ydre omstændigheder vidnede om noget helt andet. 'For vi lever i tro, ikke i det, som kan ses', som apostelen Paulus udtrykker det i 2 Kor 5,7. Og opfyldelsens time kom. Han blev gjort til Faraos højre hånd i Egypten. I den gamle oversættelse af Salme 105 stod der: 'Ved Guds ord stod han prøven igennem'. Josef har uden tvivl søgt Herren i bøn og mindet ham om hans ord og løfter. Heri var hans styrke og hjælp, og det hindrede ham i at blive bitter eller vanvittig. Vi skal tage ved lære af ham.

Da Josef gav sig til kende for sine brødre, kom han med et stærkt vidnesbyrd, som viser, at Gud hele vejen igennem havde været hans tilflugt og styrke: 'Vær nu ikke bedrøvede og skamfulde over, at I solgte mig hertil. Gud har sendt mig i forvejen til livets opretholdelse... Men Gud sendte mig i forvejen for at holde jer i live som en rest i landet og lade jer overleve i stort antal. Det er ikke jer, der har sendt mig hertil, men Gud. Han har gjort mig til fader for Faraos og til herre over hele hans hus og til hersker i hele Egypten' (1 Mos 45,5-8). Og da brødrene efter Jakobs død stadig var i tvivl om hans velvilje imod dem, sagde han til dem: "Frygt ikke! Er jeg i Guds sted? I udtænkte ondt mod mig, men Gud vendte det til det gode. Han ville gøre det, der nu er sket: holde mange mennesker i live. Frygt derfor ikke! Jeg vil sørge for jer og jeres familier.'

Og han trøstede dem og talte kærligt til dem.' (1 Mos 50,19-21). At Josef formåede at gøre sådan og sige sådan af et oprigtigt hjerte, virker helt utroligt. Det var helt klart ikke noget, han formåede i egen kraft, men noget han havde fået givet af Herren. Og jeg tror ikke, det havde været let for ham at komme dertil.

Paulus

Det må have været en prøvelsens time, da Paulus og Silas blev kastet i det inderste fangehul i Filippi og lagt i lænker (ApG 16). Selve fangehullet var sikkert uhumskt og ildelugtende. Samtidig kunne situationen virke uretfærdig og ulogisk. For Paulus var rejst over til Europa (Makedonien) på grund af et syn, Gud havde givet ham om natten i Troas. Gud kaldte ham til at forkynde evangeliet også der. Og så endte han i fængslet!

Men hvad gjorde Paulus og Silas? Ved midnatstid bad Paulus og Silas til Herren. Resultatet var, at de brød ud i lovsang. De ydre kår lagde ikke ligefrem op til glæde og lovsang! Men der midt i det uhumske fangehul erfarede de Herrens nærvær. De oplevede en forunderlig indre glæde og fred. Netop til menigheden i Filippi (inkl. fangevogteren og hans familie der blev frelst den nat i fængslet), skrev Paulus, i øvrigt medens han atter sad i fængsel(!), følgende: 'Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer! Lad

Bent Houmaa Jørgensen f. 1957

Uddannet missionær i 1980 fra LM's missionskole.

Missionær i Luthersk Mission og Præst i Aalborg Frimenighed.

Tidl. missionær i Tanzania.

.....

jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær. Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak. Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus.' (Fil 4,4-7)

Når vi er fyldt af bekymringer, så ser vi ikke Jesus klart, han forsvinder ud af fokus. Men får vi lukket op for posen og lagt alt frem for Jesus i bøn, så ser vi ham igen tydeligt og erfarer hans glæde og fred. Derfor siger Paulus, at frugten af i alle forhold at bringe vores ønsker frem for Gud er, at Guds fred vil bevare vores hjerter og tanker i Jesus.

En åndskamp

Nu sker det, at vi er så meget ude i krise, at vi ikke engang kan bede. Vores mund er lukket. I den situation går Ånden i forbøn for os med udsigelige succe (Rom 8,26). Vi skal nemlig være bevidste om, at vi som kristne står i en åndskamp, hvor den Onde af al magt kæmper for at vende en krisesituation til sin egen fordel. I Fadervor har Jesus derfor lært os at bede: 'Led os ikke ind i fri-stelse, men fri os fra det onde'. Jeg vil her tillade mig at citere fra min bog *Fri os fra det onde*, som udkom på LogosMedia sidste år: 'Sprogligt set ville det være lige så rigtigt at oversætte det med 'fri os fra den Onde'. Denne oversættelse bruger man i flere andre lande for eksempel i Tanzania. Det samme var tilfældet i Danmark for et par hundrede år siden. Måske var vi bedre tjent med oversættelsen 'fri os fra den Onde'. For selv om vi dagligt beder 'Fri os fra det onde', så sker det jo alligevel for os alle, at vi kommer ud for noget ondt. Det onde fik pludselig råderum og ødelagde noget i vort liv. Måske på grund af os selv. Måske på grund af andre. Men hvorfor forhindrede Gud det ikke?

Hvis vi nu i stedet beder 'fri os fra den Onde', så kommer der et andet perspektiv ind over det. Vi ved, at vi alle på en eller anden måde vil møde det onde her i livet, det er vilkårene i denne syndens verden. Når vi beder 'fri os fra den Onde', så beder vi om, at det, vi møder her i livet, godt eller ondt, ikke må få os bort fra Gud. For kan vi blot blive bevaret hos Gud og fortsætte med at tage vor tilflugt til ham, så formår Gud at bære og føre os igennem også det, som er allermest svært. Ja, han formår endda at vende det onde til noget godt for os.

Gud tillader, at vi møder prøvelser her i livet, fordi han vil rense og styrke vor tro. Han ønsker, vi skal få en dybere erkendelse af vores afhængighed af ham og af hans trofasthed imod os. Derigennem grundfæstes vores tillid til ham. Men dette får vi kun del i, hvis vi vender os til ham, også når livet går os imod, og ikke kun når alt går godt... Men samtidig med prøvelsen kommer den Onde og forsøger at vriste troen fra os og få os til at vende ryggen til Gud... Den Ondes angreb bliver således en del af prøvelsen. Vi erfarer da vores egen magtesløshed og lærer, at vi er helt afhængige af Guds nåde og frelse i Jesus.

Hvis man ser vrangsidens af et broderi, ser det noget uordentlig og kaotisk ud. Men selve broderiet er pænt og smukt. Nogle gange er vrangsidens af vort liv meget i fokus, og vi synes, det ser håbløst ud. Men Gud ser den anden side, og han formår også at bruge de mørke tråde og få dem til at blive en uadskillelig del af det smukke broderi! Men lykkes det den Onde at få os gjort bitre på Gud og få vendt vort hjerte bort fra ham, så bliver det onde for alvor ondt, og mørket bliver endnu mørkere.' (*Fri os fra det onde*, s. 92-93) 'Frygt ikke, for jeg er med dig, fortvivl ikke, for jeg er din Gud. Jeg styrker dig og hjælper dig, min sejrige hånd holder dig fast.' (Es 41,10).

Planlagte ønskebørn. Økonomisk velstand.
Efterspurgte i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.
Ubegrænset tilgang til information. Store oplevelses- og rejsemuligheder.

Priviligeret ungdom – unge under pres

AF IRENE RØNN LIND

.....

Da Josefine kom ind på mit kontor, lignede hun en gennemført succes. Høj og slank med langt, lyst hår og med moderigtigt tøj. Da jeg havde lukket døren, og hun fik sat sig ned, faldt hun lidt sammen i ryggen og blikket i hendes øjne blev trist, uendelig trist. Den sorte og alt for voldsomme mascara forstærkede tristheden. Hun har prøvet at skære i sig nogle gange siden jul. Nu, hvor eksamen nærmer sig, bliver presset større og trangen til at skære i sig bliver stærkere. Jeg spørger, om jeg må se hendes ar i håndledene. Det må jeg ikke. Hun fik skolens højeste gennemsnit til 9. kl. afgangsprøve. Hun er bange for, hun ikke kan holde det høje gennemsnit i gymnasiet. Når hun bliver student, vil hun gerne ud og se verden. Senere have en universitetsuddannelse og skrive en ph.d.

Hendes mor har haft en flot karriere i et medicinalfirma. Hun har aldrig kendt sin far. Moderen brød vist med ham, lige efter hun var blevet gravid. Josefine ved ikke, om faderen er klar over, at hun eksisterer. Moderen har efterfølgende haft nogle kærestes, men det er aldrig blevet til noget fast forhold. De har mange gange talt om, hvorfor moderen ikke har haft fast kæreste, men Josefine er ikke klar over, om moderen egentlig ønsker det. Jo – hendes mor har bemærket, at Josefine er blevet lidt mere stille, så moderen har foreslået, at de tager en shoppingtur til London. De kan godt lide at shoppe sammen. Hun har to fortrolige veninder. Men det går hende på, at den ene af dem har problemer med at spise og ind imellem har talt om, at

Ugeskrift for Læger 2007; Op mod 17% af alle unge piger i Danmark har skadet sig selv, og antallet er stigende.

livet ikke er værd at leve. Hun ved ikke, hvordan hun skal hjælpe veninden. Det presser hende også.

Josefine er autentisk nok. Men måske ikke typisk for de unge, vi møder i de kirkelige kredse. Alligevel rummer hendes historie flere problemstillinger, der er typiske for den danske ungdom i 15-20 års alderen – også i de kirkelige kredse.

Unge i dag er på mange måder en privilegeret generation. En stor del af dem er både planlagte og ønskede. De er vokset op i gode økonomiske kår og er helt fra små blevet fortrolige med den nye teknologi. De er samtidig en lille generation, så de er efterspurgte både på uddannelsesstederne og på arbejdsmarkedet. Alligevel er der mange – og formodentlig flere og flere – der ikke trives og som regulerer deres følelsesmæssige spændinger på en uhensigtsmæssig eller afvigende måde fx med spiseforstyrrelse, misbrug, cutting (skære sig) mv.

Så privilegerede – så store problemer. Umiddelbart et paradoks.

Uklare generationsgrænser

En del af forældres opdragerrolle kan sammenlignes med at være betonmure, der omgiver barnet og beskytter det mod den store, farlige og uoverskuelige verden. Når barnet er lille, skal disse mure være tæt på barnet. Efterhånden som barnet bliver ældre flyttes murene længere og længere væk fra barnet – men de er der stadig. Disse mure giver barnet en fornemmelse af tryghed. Når barnet i løbet af dets opvækst skubber på murene ved at vise trods og udfordre forældrene, er det for at afprøve om murene virkelig står fast. I håb om at de står fast. I håb om at de virkelig giver tryghed. I håb om at barnet ikke selv har magt til at flytte på murene eller kan få dem til at vakle.

Mange forældre i dag er usikre på deres opdragerrolle. Måske har

de selv oplevet en streng og hæmmende opdragelse, hvor deres forældre bestemte alt for meget og alt for ofte udtalte sig om, hvad der var rigtigt, og hvad der var forkert. I frygt for at ende i den grøft bakker de væk fra den, og ser ikke grøften på den anden side af vejen. Mange bliver tilbageholdende med at sige nej, sætte grænser og være normative i deres opdragelse. Samtidig er det ikke usædvanligt, at børn fra en meget tidlig alder bliver involveret i store beslutninger og er med i afgørelser, de ikke har forudsætninger for at kunne overskue konsekvenserne af. Det kan f.eks. være om barnet skal skifte skole, og om familien skal rejse til Sydamerika eller Asien i sommerferien. Børn kan endda blive spurgt til råds ved huskøb og ved forældrenes valg af kæreste. Forældrene fralægger sig derved ansvaret og lægger et ansvar på barnet, det slet ikke hverken kan bære eller har forudsætning for at bære.

I Danmark har vi efterhånden fået vendt op og ned på vores ”yngepleje”. Børnene er meget væk fra hjemmet, mens de er små og en stor del af barnets vågne timer foregår uden for hjemmet. Når børnene så bliver teenagere og unge, og egentlig mere og mere skal stå på egne ben, ønsker forældrene et tættere forhold. Josefine har som barn været meget i institution og haft en sparsom kontakt til moderen. Det var nødvendigt for at moderen kunne passe sin karriere. Nu fremstår hendes og moderens forhold meget som et veninde forhold, hvor moderen bruger Josefine som sin fortrolige.

Vi lever i en tid, hvor der er meget prestige i at være ung. Det er medvirkende til, at mange forældre forsøger at være unge med deres børn og få et venneforhold til dem, og børnene involveres i forældrenes liv også som samtalepartner om forældrenes problemer. Dette kan føre til en forvirring i eller ombytning af forældre- ➤

.....

Center for selvmordsforskning; I Fyns Amt var der i 1990 47 selvmordsforsøg blandt de 15-19 årige, i 2000 var der 82 selvmordsforsøg og i 2004 var tallet oppe på 126.

barn roller. Det er godt, når der er et godt forhold mellem forældre og teenagere/unge. Men det skal ikke være et venneforhold – men et forældre-barn forhold. Generationsgrænserne skal holdes. Børn skal ikke involveres i de voksnes verden, før de selv er voksne. Det er ikke usædvanligt at møde unge – specielt piger – der er kunstmodnet. De føler meget ansvar for deres forældre og er vant til at blive inddraget i store beslutninger i deres forældres liv. Men det er en modenhed, der ikke svarer til deres biologiske og mentale udviklingsalder, og de fremstår på samme tid for voksne og meget psykisk sårbare. I Josefines tilfælde har moderen fravalgt en mand. Det ses nok sjældent i kirkelige kredse. Men det er ikke usædvanligt med et stærkt forhold mellem mødre og børn (især døtre), hvor faderen har en mere perifer rolle i familien og måske er meget væk fra familien. Det kan give grobund for at børnene lettere får en voksenrolle i familien.

En del teenagere og unge i dag har ligesom opgivet at kunne bruge voksne til noget, når de selv oplever vanskeligheder. De har oplevet, at de voksne har nok i sig selv og deres problemer. I stedet bruger de hinanden, også til store og vanskelige spørgsmål. Teenage- og ungdomsgrupper kan lukke sig om sig selv og forsøge at klare hinandens problemer i livet uden kontakt til voksne. Men det er en ganske stor belastning for teenagere og unge fx at

skulle rumme hinandens selvmordstanker og destruktive adfærd, ligesom det er tilfældet med Josefine.

Mange teenagere og unge mangler på den måde et sted 'at hæfte deres livline fast', hvilket de har behov for, for at kunne begive sig ud i livets udfordringer. De er som fugle, der egentlig skulle flyve fra reden. Men de har fået stækket deres vinger, så de aldrig rigtigt letter.

Uendelige muligheder

For dagens danske unge er der ikke meget, der er givet på forhånd. Både uddannelse, menighed, boligform, samlivsform, hvad der er rigtigt og forkert, eksistentielle og teologiske spørgsmål – der er stort set frit valg på samtlige hylder. Tilmed er valgene ikke begrænset til Danmark. Der er et globalt frit valg. Som ønsket og planlagt, som forældrenes prestigeprojekt, som lille årgang der er efterspurgt i samfundet, er der et krav om at være vellykket både i arbejds- og familielivet, i intellekt og fysik. Man har jo alle muligheder og alles opbakning. Hvis ikke man lykkes, er det ens egen skyld. Josefine er helt klart et projekt for moderen på lige fod med moderens karriere. Og ligesom moderen har en vellykket karriere, ligger der også et (sandsynligvis uudtalt) krav om, at Josefine skal være vellykket.

Psykolog Nyt 2006; 2-6% af danske børn og unge skønnes at lide af klinisk depression.

De mange muligheder og den store frihed er på mange måder et privilegium og kan fint udnyttes positivt af en stor gruppe unge. Men det at have uendeligt mange valg og muligheder kræver en god indre kerne og er ikke for sårbare eller usikre mennesker. Uendelighed kan være angstprovokerende. Så for et ungt menneske, der mangler et sikkert sted at fastgøre sin livline, kan de uendelige muligheder og valg være både hæmmende og knæk-kende.

Kravet om at være succesfuld, et vellykket projekt, bidrager også stærkt til 'at blive set'-trenden, der findes i dagens Danmark. De, der bliver set, er vellykkede, de kan noget. Og mange finder deres forbilleder blandt dem, der bliver set. Dem der bliver kendt. At blive set, være kendt, være på kræver en god indre kerne. Faren er, at kernen ikke er bygget op. Barnets indre kerne bygges op 'sten for sten til en solid bygning', hvorefter facaden, den del der skal ses og vises frem, kommer på til sidst og færdiggør bygningen. Faren er, at der opbygges en facade, et omrids uden bæredygtigt indhold. Sådant en facade holder ikke i 'modvind'. Derfor står kravet om at ses og blive kendt som en uheldig modsætning til den familiemæssige situation, der blev ridset op ovenfor.

Tendenser

Er det virkelig så negativt for den opvoksende generation? Står de virkelig så slemt til i Danmark? Artiklen har her opridset nogle tendenser. Men det virker altid mere voldsomt, når negative

tendenser koncentreret beskrives på tryk. Det er tendenser, som findes i alle grader med individuelle og måske også geografiske variationer. Hver enkelt læser må overveje, i hvor høj grad tendenserne er til stede blandt de unge, der er i ens nærhed.

Når unge udviser uhensigtsmæssig, afvigende og destruktiv adfærd er der altid tale om et samspil af mange faktorer. Det er ikke muligt at trække en linie fra én bestemt situation til ét bestemt symptom eller én bestemt adfærd. Som fx: 'Det var fordi hendes forældre blev skilt, at hun udviklede anoreksi.' Billedet er altid langt mere komplekst. Der indgår altid mange faktorer, og det handler i høj grad om en balance mellem sårbarhed og modstandsdygtighed. Den situation eller begivenhed, som bliver den udløsende, kan ikke opfattes som årsagen til et bestemt symptom eller en bestemt adfærd. De tendenser, der er ridset op her i artiklen, er med til at gøre de unge sårbare.

Alternativer

Kan vi så som kristen menighed modvirke de negative tendenser? Det er naturligvis ikke muligt at give løsningen – blot at opridse nogle muligheder, som så må tilpasses hver enkelt situation. Som kristen menighed lever vi ikke isoleret i forhold til samfundet omkring os. På trods af forsøg på at opretholde andre normer i de kristne menigheder end i samfundet, påvirkes vi alligevel. Og for teenagere og unge er presset om ikke at skille sig ud fra jævnaldrende stort. Så løsningen er ikke at trække teenagerne og de ➤

Irene Rønn Lind f. 1961

Er autoriseret psykolog og arbejder i Glostrup Kommune. Tidligere uddannet lærer og familierapeut.

Aktiv i Evangelisk Luthersk Missionsforening og i Vigerslev Kirke som menighedsrådsmedlem.

Center for selvmordsforskning; Sundhedsstyrelsen anslår (2005) at der i Danmark er 55.650 der har en spiseforstyrrelse. Der ses 500-700 nye tilfælde hvert år.

unge ud og isolere dem, men at hjælpe dem til at navigere i det samfund, de er en del af.

- Som kristne forældre handler det om at turde være de urokkelige betonmure. Være ja- og nej-sigere. Være upopulære hos sine teenagere. Være normative – der er noget, der rigtigt og noget, der er forkert. Noget er sandt, og noget er falsk.

Børn udvikles bedst i et følelsesmæssigt sundt forhold til forældrene og i en sund balance mellem bekræftelse og frustration, hvor opretholdelse af generationsgrænser og et godt og fortroligt forhold mellem forældrene har meget stor betydning.

- I det kristne ungdomsarbejde må man være opmærksom på lukkede grupper, som signalerer at de voksne skal holde sig væk. Løsningen er da ikke at trænge sig på. Men tilbyde sig som en troværdig og stabil voksen, der kan bruges til noget. Grup-

pen udelukker ikke voksne af trods men ud fra erfaring af, at de voksne ikke kan bruges til noget – de har nok i sig selv.

- Vi skal finde unge der er positive ledertyper, som kan være forbilleder i en teenage- og ungdomsgruppe. Unge som har en sund indre kerne, hviler i sig selv og som har nogle egenskaber, der gør, at andre teenagere og unge ser op til dem. Som forældre og menighedsledere må man være bevidst om at være vejvisere og forbilleder både i liv og lære, så der ikke er modsætninger mellem ord og liv. Det er vigtigt at fremstå som troværdige.

- Vi må lade både forkyndelsen og livet i menigheden afspejle, at de bibelske normer for menneskelivet er noget at stræbe efter og viser vejen til et godt liv. De normer, der tænkes på, er både de 10 bud, de bibelske personskildringer og de anvisninger for mænd og kvinder der findes både i GT og NT.

AF DITTE OLSEN

Tvivlens angst

Jeg hænger
I det yderste led
af guds finger

Stilhed
over mig
Under mig:
brølende flammehav

Mine negle borer sig ned
i det yderste led
af Guds finger

Hvis
jeg giver slip
vil hans højre hånd
så gribe mig?

Herlighedens dække

Du sir at du er
men når jeg nærmer mig
blir du en sæbeboble
der var

Så står jeg dér
undrende
i et himmelfarvet rum
hvor ekkoet af
dække
lyder som
ikke

Begge digte er fra *Ind- og udsigter*, LogosMedia 2003

Udbrændt og stresset – en synder under Guds nåde

AF ANNI MADSEN

.....

Indledningsvis vil jeg forsøge at give et billede af den tid, vi lever i, for at kunne illustrere, hvorfra det forventningspres, mange af os oplever, kunne stamme.

Forventningspres – hvordan kan det give sig udslag?

Vi lever i en tid, hvor ord som hurtighed, omstillingsparathed og fleksibilitet, samt villighed til at være til rådighed med udflydende grænser mellem arbejde og fritid stiller store krav til den enkelte om overblik og mål for livet allerede fra en tidlig alder. Der er ingen ro til at vælge det, vi 'plejer' i vores familie eller det, som forventes af vores forældre. Alle har – i princippet – et frit valg, men dermed også pligt til at vælge. Men hver gang du træffer et valg, bliver noget valgt fra, og ansvaret for disse valg står du med

alene. For du har selv valgt og har kun dig selv at takke for, hvis noget går godt – eller galt. Det betyder, at det bliver sværere at træffe et valg og nærmest uoverskueligt at vælge 'for livet', for når et valg er truffet, er der samtidig lukket for andre muligheder, og måske var noget andet mere spændende i morgen?

Samtidig får vi konstant malet det perfekte og lykkelige liv for øje gennem film, reklamer, magasiner o.l.: Hvor perfekt vores hjem, have, tøjstil, make-up osv. skal være og hvordan vi kan/bør lykkes som familie, forældre, børn, på arbejdspladsen osv.

Endelig oplyses og udfordres vi konstant af nye teknologiske muligheder for at arbejde hurtigere og mere effektivt og samtidig være i kontakt med samarbejdspartnere, kolleger, familie og venner via mail, SMS, MSN el.lign.

Der er også en magtfuldkommenhed i tiden: Vi kan det, vi vil. Og vi

synes, vi kan det hele, eller skal kunne det hele. Og vi synes også, at vi egentlig godt kan selv, at vi dybest set ikke har brug for Gud. Men selv at være gud stiller krav om at kunne og skulle klare alt selv. Som kristne er vi børn i vores tid – forhåbentlig ikke af vores tid! Men vi kan ikke nægte, at vi præges af tidens trends og dermed optager store dele af tidens tankegang – også det, som ikke passer sammen med vores kristne livssyn. Hertil kommer, at vi i de kristne forsamlinger nemt kan skærpe forventningspresset yderligere: Der er konstant nye og spændende tiltag og dermed opgaver, der skal løses. Der er en forventning om forpligtethed og trofasthed, at man ikke siger nej, melder afbud osv.

Forventningspresset kan således give sig udslag i, at vi på et eller flere punkter ikke føler, vi kan slå til i forhold til de forventninger, der er i tiden – og som vi i et eller andet opfang har fået omformuleret, så de er i os selv. Dertil kommer, at nogle mennesker har en større grad af medfødt sårbarhed, der kan udløses ved oplevelsen af øgede krav, følelsen af større ansvar, mere kompleksitet og for få åndehuller. Og endelig at vi har givet efter for den pressede og forcerede livsstil, hvor mange oplever sig ude af stand til at slappe af, være til, nyde livet og tage imod det som Guds gave til os – uden at skulle yde noget til gengæld.

Mere enkelt kan man måske sige, at sammenbruddet kommer, når vi oplever at være slidt op af forventninger. At vi ganske enkelt ikke orker at leve op til hverken egne eller andres forventninger mere – og samtidig har mistet evnen til at slappe af og tage imod.

Hvordan kan det opleves, når livet gør ondt?

Hvordan reaktionen på et stigende forventningspres viser sig, vil være forskelligt alt afhængig af, hvem man er. Gud stopper nogen

på én måde, andre på en anden. Nogen reagerer hurtigt på signaler om, at noget er for meget. Andre reagerer langsommere, måske fordi man er opdraget til stor forpligtelse og til at sætte sig selv og sine egne behov helt i baggrunden, når opgaver og pligter kalder.

Mange vil opleve en fysisk udmattelse med total mangel på energi og ingen kræfter til at gøre de mest basale ting. Videre kan man opleve at have svært ved at samle tankerne eller opleve angst og usikkerhed, der kan sætte sig i kroppen som mavekramper, svimmelhed eller endog panikreaktioner med hyperventilation. Nogen oplever søvnløshed, trods oplevelsen af at være udmattet – eller modsat: At man sover hele tiden.

Oplevelsen af ikke at være i stand til at leve op til de forventninger, jeg har til mig selv, og som jeg mener andre også har til mig, kan nemt sætte sig på et måske i forvejen lavt selvværd, så man har en fornemmelse af slet ikke at være noget værd for nogen.

Dette kan betyde, at nogen udvikler en egentlig depression.

Når disse mørke tanker har overtaget, kan man nemt overbevise sig selv om, at de andre lykkes meget bedre end jeg, at de kan klare presset, og det er for dårligt af mig, at jeg ikke også kan. Nogen får en oplevelse af, at endog Gud er langt væk, at han ikke vil mig, og at også han afviser mig, når jeg ikke lykkes. Dette sker især, hvis holdningen om, at du kun får det gode i livet, når du lykkes, i alt for høj grad er blevet en del af dig. Og hvis du så samtidig har det almindelige, men forvrængede billede af Gud, at han kun elsker dig, når du er værd at elske, at han giver betinget kærlighed.

For den stressramte bliver det nødvendigt at skrue ned til et minimum af livsudfordringer: Livet leves fra yndlingslænestolen eller fra sofaen, og man forlader den nødtigt. Man oplever en over- ➤

Personligt; I 2003 blev jeg sygemeldt med stress og vendte tilbage til jobbet på fuld tid efter ca. ½ år. Har efterfølgende indenfor det sidste år revurderet min livsstil væsentligt, har haft orlov ¾ år og har efterfølgende sagt op for at blive hjemmegående på fuld tid.

.....

følsomhed over for forventninger, som gør, at man opgiver og ikke orker noget og har lyst til i stedet at flygte fra det hele.

Dette er en hård tid også for de nærmeste. Den stressramte har brug for trygheden i hjemmet, og samtidig er det i det trygge miljø hjemme, man tillader sig selv at reagere mest, og derfor har det værst. Omgivelserne kan bedst støtte og hjælpe ved at overtage alle opgaver uden overvejelser om, for hvor lang en periode – og samtidig med stor tålmodighed igen og igen klargøre, hvad de forventer – og det skal helst ikke være ret meget!

Hvordan kan menigheden blive til hjælp?

Forandringen kan være temmelig drastisk: Den smilende, udadvendte type kan fra dag til anden virke lukket og indadvendt uden overskud til de sædvanlige imødekomende og omsorgsfulde samtaler. Samtidig kan han eller hun se sig nødsaget til at melde fra i forhold til opgaver, som andre ellers ser, at denne person er bedst til. Naturligvis kan stressen også ramme mindre synligt, og her er det vigtigt at være opmærksom på de små signaler, som fortæller, at der alligevel er sket en stor forandring, fordi man som stressramt føler, at det kan 'ses langt væk' og derfor bliver vældig skuffet, når/hvis ingen reagerer på, at man har det dårligt.

Som en del af vores sædvanlige opmærksomhed på hinanden i menigheden vil det være naturligt at forsøge at være åben, hvis man registrerer en forandring hos nogen og spørge forsigtigt til det. Her kan det være en god støtte, hvis man allerede har små fællesskaber – bibelkredse, cellegrupper el. lign., hvor det falder naturligt at dele den bekymring, man registrerer. Samtidig vil det give den stressramte en sædvanlig ramme at læne sig op af, når man i øvrigt oplever, at 'det hele ramler', og det kan være svært at bede om noget fra de andre, også noget så naturligt som forbøn

fra andre kristne.

Menigheden kan også hjælpe ved at være overbærende i forhold til adfærd ændringer: At mennesker, som normalt er aktive og deltagende i menighedens liv, kan have behov for at gå, selvom mødet endnu ikke er slut – eller behov for slet ikke at komme. Andre kan opleve, at man for en periode har brug for slet ikke at hilse og være sit sædvanlige åbne og imødekomende jeg, og mange vil have brug for at sige fra i forhold til at bære de sædvanlige opgaver eller måske ligefrem behov for helt at gå ud af alle opgaver for en uspecificeret periode. Som menighed kan man i sin hjælpsomhed give dårlig hjælp ved f.eks. at signalere, at vi ikke kan undvære dig, at vi slet ikke kan klare det, hvis du ikke er her.

Den bedste regel i forhold til besøg vil nok være, at man spørger sig for. Nogen vil opleve uanmeldte besøg som ubehagelige, især hvis de strækker sig over for lang tid: Et besøg skal helst være planlagt og kort! Andre vil helst have uanmeldte besøg – men også korte. Der er på dette tidspunkt ikke så meget brug for snak, mest for at nogen vil lytte og rumme, at man har det skidt – og uden at argumentere én bort fra det, man oplever.

Hvilken rolle har forkyndelsen?

Ligesom du langsomt har indoptaget forskellige dele af den verdslige tankegang – f.eks. at jeg kan selv; at vi kan det, vi vil; at jeg er uundværlig; at jeg har pligten og dermed ansvaret i de valg, jeg træffer her i livet; at hvis jeg arbejder hårdt nok, kan jeg gøre det perfekt – sådan må du også langsomt 'afgiftes' igen og erkende Guds sandhed om mennesket, om dig og om ham selv. Langsomt må du tilbage til Gud, for på den måde at komme tilbage til dig selv. Igen tror jeg, at Gud arbejder individuelt med os

Anni Madsen f. 1960

Socialrådgiver 1983.

Har været bredt beskæftiget indenfor fagområdet, de sidste 10-15 år primært med afklaring/beskrivelse af og behandlingstilbud til børn og familier. Har sideløbende taget en del familierelaterede kurser.

alt efter, hvilke forkerte opfattelser vi har taget til os, hvordan vi bedst bliver opmærksomme på det, og hvordan vi bedst ved Helligåndens hjælp bliver villige til at erkende vores egen begrænsning og Guds guddommelighed.

Nogle oplever, at det kan være svært overhovedet at høre forkyndelsen, at høre, at Gud har et budskab til mig. Det kan opleves uvirkeligt, som om det ikke har med mig at gøre og kan være vældig svært at tage til sig. Samtidig kan det være svært at høre, hvad der reelt bliver sagt, fordi det pressede indre 'omformulerer' og hører noget andet, end det der bliver sagt. Det kan give anledning til misforståelser og åndelige bekymringer. Her får sjælesørgeren en vigtig funktion evt. i samarbejde med forkynderen, hvis det ikke er samme person.

Når man kan begynde at lytte igen, vil det ofte være godt at høre omsorgsfuld forkyndelse om Guds almagt. At Gud elsker mig uanset, hvordan jeg har det; at han kender vejen og finder vejen;

at han er Gud og råder over alt, og jeg er blot en del af hans plan, men ikke den, der lægger planen – vil alt sammen være eksempler på, hvad der gør godt i denne proces. Det handler om en forkyndelse, der støtter en oplevelse af at komme hjem til Gud, at hos ham kan jeg bare være til, trække vejret og være i hans hånd. Modsat kan det gøre ondt og være hårdt at lytte på alt, hvad der kommer til at minde om, at jeg skal præstere noget, at der også hos Gud er forventninger, jeg skal leve op til.

For min egen del har det været en utrolig stor hjælp at deltage i stilleretræter med åndelig vejledning, så at sige at sætte sig udenfor aktuel forkyndelse, men i stedet have god tid til at 'tygge drøv' på alt det gode, jeg har hørt gennem årene. Og jeg har oplevet, at Gud på en særlig måde bruger stilheden til at minde mig om alt det, han har givet mig, og om, at hans forventning til mig er, at jeg lever hver dag i nuet, i hans kærlighed og tilgivelse og fra det udgangspunkt tager fat på dagens opgaver.

Teologi og psykologi sjælesorg og terapi

AF ALLAN GRAUGAARD NIELSEN

'Den mest erfarne menneskekender ved uendelig meget mindre om det menneskelige hjerte end den jævnest kristne, der lever under Jesu kors. Selv den største psykologiske indsigt, begavelse og erfaring er jo ikke i stand til at fatte dette ene: hvad synd er. Den kender til nød, svaghed og svigten, men den kender ikke menneskets gudløshed. Derfor ved den heller ikke, at det er ved sin synd alene, mennesket går til grunde, og at det kun kan helbredes ved tilgivelse. Det ved kun den kristne. Over for psykologerne er det mig kun tilladt at være syg, over for den kristne broder har jeg lov at være synder.'¹

Dette citat af Dietrich Bonhoeffer giver et godt udgangspunkt for den overvejelse af forholdet mellem teologi og psykologi, som vi skal foretage i denne artikel. Enhver, der arbejder med sjælesorg, stilles over for det spørgsmål: Hvordan kan jeg fastholde en sund

skelnen mellem sjælesorg og terapi, så jeg ikke kommer til at rode mig ind i noget, jeg ikke har faglig baggrund for?

Det kan selvfølgelig ikke afklares på et par sider. Men det er muligt at pege på nogle momenter, som er gode at styre efter.

Vævet i ét stykke

I udgangspunktet må vi sige det helt enkelt: Teologi er viden om Gud. Psykologi er viden om menneskesindet. Teologien forsøger at forstå, hvem Gud er, ifølge sin åbenbaring. Psykologien forsøger at forstå den menneskelige bevidsthed og dens processer.

Teologien forsøger desuden at forstå, hvad Guds åbenbaring betyder for menneskers liv på jorden, herunder det personlige, tros livet. Men troen lever ikke i et andet rum i sindet end de psykologiske processer, som psykologien arbejder med. I den

Til trøst; En ægte kristen tro er ikke i fare i en terapeutisk behandling.

forstand har teologi og psykologi samme genstand, bare ud fra hver sin synsvinkel.

Hverken sjælesørgeren eller terapeuten må glemme, at vi altid er hele mennesker, sindet kan ikke deles op i en psykisk og en åndelig provins. Et herligt udtryk for det har vi i Salme 103: 'Min sjæl, pris Herren, alt i mig skal prise hans hellige navn!'

Den svenske forfatter Magnus Malm har udtrykt det fint på den måde, at 'virkeligheden er vævet i ét stykke'². Der er altid helt konkrete forudsætninger for, at ting er, som de er. Det gælder også i vores gudsliv. Tro og gudsliv har ikke kun åndelige forudsætninger, men hele vores tilværelse er vævet i ét stykke, sådan at alle de hændelser, som vores liv er en sum af, og hele vores rige eller vanskelige følelsesliv er med til at forme vores evne til at erfare Gud med de rigdomme og de vanskeligheder, det rummer. Det sker med en naturlovs træfsikkerhed.

Tro, tvivl og terapi

Men Bonhoeffer har ret. Sjælesorgen kan noget, som terapien ikke kan. Sjælesørgeren ved, til forskel fra terapeuten, at al sjælelig lidelse har sin rod i synden. Derfor ved han også, at lægedom i dybden udspringer af et ægte møde med Gud. Oplevelsen af syndernes forladelse og nådens tilsigelse har en forunderlig kraft i sig. Her er Guds lys som et gennemtrængende sværd.

Men der kan være noget i sindet, som spærrer for det lys. Her kan terapeuten undertiden bane vej, hvor sjælesørgeren kom til kort. Derfor kan det engang imellem være frugtbart, at Helligåndens lys og psykologiens lys går hånd i hånd for at hjælpe et menneske til frihed og lægedom.

God terapi går ud på at føre mennesker ind i en selvindsigt, som sjælesorgen ikke rigtig har redskaber til at nå ind til. Mange

konflikter hos kristne skyldes, at de vægrer sig ved at få lukket op ind til troslivets indre dybder. Den kristne tro er en skrøbelig størrelse, og den er noget af det mest personlige, vi ejer. Hvem kender ikke den lurende angst for, at det hele bare er ønsketænkning. Så hellere lade være at røre for meget ved det.

For hvad nu, hvis sandheden er, at bekendelsen af troen kun er en tynd fernis over et kaos af tvivl - eller den dækker over en livsførelse, som er i stærk modstrid med det, den bekender sig til og har samvittigheden bundet til?

Hvis sjælesørgeren ved hjælp af terapeutiske metoder - enten ved selv at have lært at håndtere dem eller ved at arbejde sammen med en fagmand - når ind til den slags problemer, så går han stadig troens ærinde, selv om det i første omgang ikke skaber tro og hvile, men tvivl og anfægtelse.

En ægte kristen tro er ikke i fare i en terapeutisk behandling. Men troen bor i konfliktfyldte, syndefaldne menneskesind. Og en terapeutisk behandling går netop ud på at afdække sjælelige konflikter, herunder hvad der måtte være af usunde træk ved troen. Det kan se ud, som om det er den terapeutiske behandling, der nedbryder troen og skaber tvivlen. Men som regel var tvivlen til stede i forvejen, vi turde bare ikke se den i øjnene.

Man kan altid overveje, om det er bedre at leve med en konfliktfyldt tro end at risikere helt at miste troen. Men sjælesørgeren må tro på, at Gud kender det pågældende menneske både før og efter sådan en proces.

Og tvivlen bliver altså ikke først til, når vi indser den. Først da kan vi begynde at gøre noget med den. Indtil da lammer den troslivet, uden at vi ved, hvad der foregår. Det kan være, vi bliver ved med at agere som kristne, fordi vi er bange for at miste miljøet og netværket - eller er bange for det, der er på den anden side af døden. ➤

Men levende trosliv er det længe siden, der har været noget af. Sådan et menneske har brug for en modig og vidende sjælesørger.

Sjælelig overbelastning

Men hvordan kan vi da vide, om det er det ene eller det andet, så vi ikke kommer til at bruge de forkerte virkemidler?

Svaret er, at det ikke altid er muligt at skelne, og vi heller ikke altid *behøver* at skelne. Åndelige og følelsesmæssige problemer er vævet ind i hinanden. Måske i højere grad i dag end tidligere. Mange mennesker føler, at de er gået vild og er havnet i en blindgyde i livet. De begynder at søge efter deres inderste identitet. Og her er de åndelige spørgsmål ikke fredet. Der er ikke vandtætte skotter mellem den livsstilsskabte træthed, som nutidsmennesker oplever, og den, der kommer af et trosliv præget af præstationsjag og/eller fortrængte, ubekendte synder. De væver sig ind i hinanden og hjælper hinanden med at forstærke nedtrykthed og livsangst.

Uopgjort synd er én forklaring på åndelig træthed, intellektuel tvivl en anden, misforhold mellem ideal og virkelighed en tredje. Men det kan også bare være sind, der ikke kan følge med i at bearbejde malstrømmen af indtryk og ydre og indre krav.

Men når sindets lige veje af alle disse grunde bliver krogede, bliver den lige vej til Gud også kroget. Her er det værd at overveje dette vigtige citat af David Seamands:

'Satan ønsker altid at forvandle en følelsesmæssig nedstemthed til et åndeligt nederlag. Han forsøger at tage noget, der er brændt sammen i dit følelsesliv, og gøre det til noget, der er brændt sammen i din tro. Han kender dine skrøbeligheder og dybderne i dit sind og finder øjeblikkelig vejen helt ind til hjertet af din personlighed.'³

Det kan være nok så kompliceret at nå ind til, hvad der har væltet et menneskes åndelige og psykiske balance. Er det uopgjorte forhold mellem mennesker, skuffelse over andre, skuffelse over Gud (som vi fortrænger), oplevelse af håbløshed og fremtidsløshed - eller måske bare, at der ikke har været lejlighed til at hvile rigtig ud, også sjæleligt og åndeligt.

Det er vor tid ikke til, siger vi med et suk. Men det tager sindet sig ikke af. Det har brug for den hvile, det skal have, og får det ikke det, sker der noget med det. I dag er det ikke det fysiske arbejde, der trætter, men vi overbelastes sjæleligt af bombardementet af indtryk, gennem krævende tænkearbejde, medier, reklamer, nyhedsformidling osv., så vi ikke når at få fordøjet de mange indtryk, vi modtager.

Det påvirker også evnen til at beskæftige sig med det åndelige. Det trætte sind har ikke så meget overskud til åndelig aktivitet. Vi får sværere ved at motivere os. Både når det gælder at komme af sted til menighedens samvær, og når det gælder det personlige trosliv, herunder den indre bevidsthed om at være kristen og leve Gud nær. Norske Einar Lundby fortæller om mennesker, der kom på hans nervesanatorium:

'Her kommer mange, der mener, at der må være noget galt med hele deres kristenliv. For alt, hvad de gør, er galt, og alting anklager dem. Efterhånden viser det sig, at grunden til det gale simpelthen er noget så banalt som, at de er slidt i stykker. Vi møder ofte på vor vej udslidte mennesker, som, selv om de er kristne, ikke kender til nogen glæde, for de har ikke overskud nok til det. Der skal et vist fysisk overskud til for at kunne registrere glæden. Er vi udkørte, kan vort legeme eller vore hjerneceller ikke opfatte hverken glæde eller noget andet, men kun det sorte. Derfor skal vi vide, at overtræthed bringer en falsk skyldfølelse med sig. Det

Allan Graugaard Nielsen f. 1951

Cand.teol. 1979 fra Århus Universitet og Menighedsfakultetet, 1980-99 sognepræst i Lønborg og Egvad, siden 199 sognepræst ved Vor Frelsers Kirke i Aalborg.

Har bl.a. fået udgivet: *Mennesket i Guds skole*, Lohse 1993, og *Menneske og kristen - vandringer i sjælens og troens landskab*, Lohse 1998.

retter sig op igen, når vi får hvilet ud.⁴

Lundby peger endda på, at også mange legemlige sygdomme kan skabe denne følelse. Mange af den slags ting kan få os til at føle os mindreværdige og uduelige. Så begynder man at tænke på, at der må være noget i vejen med gudslivet. Visse sindslidelser gør, at vi kommer til at se sort på alt:

'Det vil selvfølgelig gribe ind i vort religiøse liv. Her er der mange, der blander årsag og virkning sammen. De tror, at de er blevet sindslidende, fordi de har grublet for meget på religion. Men det er lige omvendt! De begynder at gruble for meget på religion, fordi de er syge. Det er sygdommen, der gør, at de befatter sig med alle mulige religiøse spørgsmål på en fejlagtig måde, sådan at de bliver nedstemte. Men da er de altså allerede syge.'⁵

Her er naturligvis brug for psykiatrisk og terapeutisk hjælp. Men der er også brug for sjælesørgerisk hjælp. Sjælesørgeren kan sagtens komme ud for, at psykiateren ikke er interesseret i at køre et parløb, for han anerkender ikke de præmisser, der udtrykkes i indledningscitateret af Bonhoeffer. Men sjælesørgeren ved, at mennesket er en helhed, vævet i ét stykke. Det lidende

menneske, der er under behandling, har i højeste grad brug for sjælesørgeren. For alt det, der sker med ham, berører hans trosliv og gudsforhold.

Sammenfatning

Det er slet ikke altid, vi kan skelne mellem en åndelig anfægtelse og en følelsesmæssig krise. Den ene fører tit den anden med sig, så det kan være gavnligt med både terapeutisk og sjælesørgerisk hjælp. En kristen ved, at alle sjælelige lidelser i sidste ende udspringer af, at vi er syndere. Derfor behøver han ikke at være bange for at række en sjælesørgerisk hjælp i form af evangelisk opmuntring og trøst. Samtidig er det hans opgave at holde øje med, om der også er brug for faglig hjælp af terapeutisk art. Her kan han finde ud af meget bare ved at have antennerne ude. Men skal man virke som sjælesørger i lidt større omfang, bør man nok sætte sig lidt ind i, hvordan sjælelige lidelser kan genkendes, og hvad en terapeutisk behandling kan gøre. Ikke for selv at eksperimentere med det, men for bedre at kunne skønne, hvornår der bør henvises.

Noter

- 1 Dietrich Bonhoeffer: *Fællesskab*, Lohse 1958, side 102f
- 2 Magnus Malm: *Bag billedet*, Boedal 2004, side 8
- 3 David Seamands: *Sjælesår*, Scandinavia 1987, side 110
- 4 Einar Lundby: *Han er vor fred*, Frimodt 1960, side 116
- 5 Samme, side 117

Om frelsesvished

En sikker himmel?

AF KRISTIAN ANDERSEN

.....

Bliver alle døbte frelst? Skriften siger nej. Den, som tror og er døbt, skal frelles.

Alligevel er jeg glad og taknemmelig for, at jeg er døbt.

Jo ældre jeg er blevet, og jo flere børn jeg har været med til at bære til døbefonden – desto rigere er dåbens indhold blevet for mig. I LM har jeg gennem min ungdom ikke hørt ret meget om dåben. Det jeg har hørt, har ofte været noget med at dåben alene frelser *ikke*. Altså fokus på dåbens begrænsninger i stedet for på dens kæmpemæssige indhold.

Måske har det ofte været i en evangelisationssammenhæng, hvor vi skulle vide besked, når vi stod overfor mennesker, som satte lighedstegn mellem dåb og frelse. Der skulle vi jo ligesom være i stand til at slå menneskers skråsikkerhed i stykker, for det med dåben kunne jo betragtes som en dårlig undskyldning.

På et tidspunkt var jeg med i en prædikantgruppe, hvor én sagde, at dåben skulle ikke være en sovepude for os; forstået på den måde at man siger: 'Jeg er jo døbt', og så er alt i orden. Men – sagde han videre – for Guds børn må det vel gerne være en hvilepude. Forskellen blev tydelig for mig.

Sovepuden er der, hvor man vil bruge dåben som et garantibevis for frelse, uanset hvordan man i øvrigt forholder sig til Jesus og

Guds ord.

Med hvilepuden menes, at dåben kan være til trøst og opmuntring for det Guds barn, som kommer i tvivl om, at han er frelst. For dåben handler om, hvad Gud har givet mig. Og det er netop, hvad jeg har brug for at høre, hvis jeg skal have frelsesvished.

Vished og tvivl

Kan en kristen eje frelsesvished? Ja.

Kan en kristen tvivle? Ja.

Er der forskel på hvor stor en grad af vished og tvivl kristne har? Ja. Jeg tror på Jesus. Hvorfor? Fordi det han har gjort for mig, har jeg brug for, og han virker troværdig. Hvad nu hvis alt det med Jesus er det rene opspind? Det er jeg nu ret overbevist om at det ikke er. Skulle det vise sig, at Jesus aldrig har eksisteret, så har jeg taget fejl.

Jeg kan ikke bevise Jesus for nogen. Men selv har jeg fået en overbevisning i mit hjerte om, at han er til. Den overbevisning er jeg glad for. Jeg tror den hænger sammen med Helligåndens vidnesbyrd: 'Ånden selv vidner sammen med vores ånd om, at vi er Guds børn.' (Rom 8,28).

Hvorfor har alle kristne det så ikke på samme måde? Hvorfor er

Værd at huske; Frelsesvished får man aldrig ved at være optaget af det, der handler om mig. Men ved at høre, hvad en anden har gjort for mig.

der kristne, der tvivler mere end andre gør? Det kan jeg ikke svare særlig godt på, men blot konstatere at vi mennesker er meget forskellige på rigtig mange områder i vores liv. Også når det gælder vores trosliv.

Da disciplene mødte den opstandne Jesus, så tilbad de ham. Videre står der, at *nogle tvivlede*. Hvorfor det? Hvorfor var det kun nogle og ikke alle? Tjaaaaa – det ved jeg ikke. Men der er plads til dem alle hos Jesus. Og der var ikke forskel på, hvem han brugte. De fik alle 11 den samme proklamation at høre: At Jesus har *al* magt. De fik alle den samme befaling om at gå ud i alverden – og de blev alle mødt med det samme løfte om, at Jesus vil være med dem alle dage.

Vi kan opleve det forskelligt med tro og tvivl. Men i frelsesspørgsmålet spiller det ikke nogen rolle for Jesus, om du er en af dem, der har stor vished eller megen tvivl. Han ved, at troende mennesker har det med at tvivle. Derfor ønsker han at møde os igen og igen med sit ord om, hvem og hvad det er, der frelser. Det budskab kan jage tvivlen på flugt og i stedet skabe en overbevisning.

Synden og visheden

Der er mennesker, der har fået det med den daglige omvendelse galt i halsen. Mennesker, som har været kristne i mange år, kan gå rundt med en frygt for, at når de synder, så er de kommet væk fra Jesus.

Jesus er synderes ven. Han frelser den, som falder igen og igen. At tro på Jesus betyder iflg. Rom 5,2, at vi har fået et nyt sted at stå med vores liv. 'Ved Jesus har vi i troen fået adgang til den nåde, som vi står i.' Synderen står i nåden. Når synderen falder, så falder synderen der, hvor han står: i nåden. Han falder ikke ud af nåden. Hvis man har den oplevelse af kristenlivet, at hver gang man

synder, så falder man ud af nåden, så kan man aldrig have fred eller vished om, at man er frelst. Derfor må budskabet om at stå i nåden forkyndes klart og frit. Ellers bliver min frelse kryttet sammen med min overgivelse, min bøn og bekendelse og mine daglige omvendelser. Det er der ikke nogen frelsesvished i.

Frelsesvished får man aldrig ved at være optaget af det, der handler om mig. Men ved at høre, hvad en anden har gjort for mig. *Jeg så på troen og troen svandt.*

Jeg så på Jesus og troen vandt.

Som lutherske kristne har vi lært, at troen er en gave, som Helligånden rækker til mennesker, der hører Guds ord. Alligevel har vi det med at regne troen for vores del af frelsen. Min tro. Jeg tror. osv. Når vi bliver optaget af vore præstationer og vore evner i frelsesspørgsmålet, så får troen trange vilkår. Så kommer vi selv i forgrunden og Jesus i baggrunden.

Derfor har enhver kristen mor og far og enhver menighed til opgave at holde Jesus og hans fuldbragte værk frem for mennesker. Det er det eneste, der kan skabe troen, styrke troen – og som kan give vished.

Her vil jeg nævne et ord som kan være med til at sætte Jesus i forgrunden:

'Han *slettede* vort gældsbevis med alle dets bestemmelser imod os; han *fjernede* det ved at nagle det til korset.' (Kol 2,14).

Dette ord handler ikke om min indsats. Det handler om min frelsers indsats. Når synden i mit liv kan gøre mig i tvivl om, hvorvidt jeg kan være en kristen, så er det befriende at læse dette ord. Min synd er slettet og fjernet. Det kan være svært at fastholde, at det gælder for mig. Men selv der, hvor jeg ikke kan fastholde det, så står det fast hos Gud. Det er det, som er virkeligheden for Gud. Det er det, som Gud baserer fællesskabet med mig på. ➤

Kristian Andersen f. 1967

Udd. lærer i 1993.

Lærer på LMH fra 1993 – 1999.

Forstander på Efterskolen Solgården siden 1999.

For nogle år siden forsøgte jeg at formulere det som en slags lyrik, der nu får lov at afslutte denne artikel:

Hvad ser Gud?

'Se min tjener, ham støtter jeg,

min udvalgte, i ham har jeg fundet velbehag.' (Es 42,1).

'Før verden blev grundlagt, har Gud i ham udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed.' (Ef 1,4).

Pas på, at du ikke bliver så optaget af dig selv.

For så glemmer du Jesus.

Du skal ikke regne med dine gode og fromme gerninger.

De er jo alligevel egoistiske.

Du ved det jo godt.

Pas på, at du ikke ser på dit eget liv.

Det er jo ikke det, du kan, der frelser.

Du ved det jo godt. Så hold dog op.

Se på Jesus. Se på Jesus.

Han er nok for dig.

Han døde for dig. Han opstod for dig. Han lever for dig.

Du har hørt det før. Du ved det godt.

Alligevel er du optaget af dig selv.

Du vil gerne se på Jesus, men du kan også god lide at se på dig selv.

Pas på, at du ikke gør det for meget, for så glemmer du Jesus.

Du skal se på Jesus alene.

Det kan jeg ikke.

Hvad så?

Kan en selvoptaget synder blive frelst?

Din frelse afhænger ikke af, hvad du kan eller ikke kan.

Din frelse afhænger ikke af, hvad du ser eller ikke ser.

Du ser lidt på Jesus og lidt på dig selv.

Nogle gange mere det ene – nogle gange mere det andet.

Sådan ER det – og sådan vil det blive ved med at være.

Din frelse afhænger ikke af dig.

Heller ikke af hvad eller hvem du ser på.

Se 100% på Jesus og 0 på dig selv.

Det kan jeg ikke. Hvem kan det?

Det er der én, der kan.

Det er ham, som siger, at du har brug for en frelser.

Han kan det – du ikke kan.

Han giver dig en frelser. Og han ser alene på ham.

Han ser 100% på Jesus og 0 % på dig.

Han overlader intet til dig.

Derfor ser han selv på Jesus – for dig.

Du kan ikke fastholde det syn.

Det kan han. Og han gør det gerne – for dig.

For i ham har han velbehag.

Han bliver aldrig træt af at se på Jesus.

Heller ikke selvom du bliver træt

og ikke kan fastholde synet.

Se på Jesus.

Ja,

i dag kan jeg – i morgen kan jeg ikke.

Jeg kommer selv til at skygge for ham.

Andre skygger for ham.

Så bliver han væk – og jeg bliver ked af, at jeg ikke engang kan fastholde synet af ham alene.

Gud ser på Jesus for dig.

Det er godt nok for ham.

Er det OK for dig?

Anselm af Canterbury

AF THOMAS OLOFSON

Denne artikel om Anselm er den tredje artikel i en serie om tre klassiske teologer, som vi sjældent hører om. Artiklerne er ikke udtømmende, men er tænkt som inspiration til videre studier. De to første handlede om Irenæus og Athanasius.

Anselm (1033-1109) var en af de store teologer og filosoffer i middelalderen. Han kom fra Aoste i det nordlige Italien, og man mener, at hans familie var velhavende. Hans forældre var meget forskellige. Hans far var barsk og havde et voldeligt temperament, mens hans mor var en from kvinde, som gav Anselm en grundig religiøs opdragelse. Anselm ville gerne i kloster, men det var hans far imod. Men efter sin mors død, sluttede Anselm sig alligevel til Benediktinerordenen i en alder af 27 år. Og tre år efter blev han

selv leder af ordenen, som fik et bedre og bedre ry og derfor også en del studenter.

I 1093 fik Anselm stillingen som ærkebiskop i Canterbury i England, og der var han indtil sin død.

Anselm er særlig kendt for to emner, som han arbejdede med. Det ene er forsøget på, at forstå Gud eller nærmere at erkende hans væsen ved meditation, og det andet er hans meget klare forklaring af forsoningen.

Gudsbeviset

Anselm var den første, der formulerede det ontologiske gudsbevis, som jeg vil beskrive om lidt. For Anselm var det ikke et gudsbevis, men en meditation over Guds væsen. Hele skriftet 'Guds virkelighed' er formuleret som en bøn til Gud. Det, Anselm >

søger, er 'en eneste begrundelse, som ikke trængte til anden begrundelse end sig selv alene, og som alene ville være tilstrækkelig til at godtgøre, at Gud i sandhed er til, og at han er det højeste gode, som ikke trænger til noget andet, medens alle ting trænger til ham... Begrundelsen skulle således underbygge alt, som vi ved om guddomsvæsenet.' Efter en lang kamp kom han frem til det, han søgte: 'Jeg gjorde det som en, der prøver at opløfte sit sind til at betragte Gud, og som søger at få indsigt i det, som han tror.' (*Guds virkelighed*, forordet). Denne begrundelse er dog ikke en, som troen skal bygge på. Begrundelsen har baggrund i troen. Eller som Anselm siger: 'Jeg søger nemlig ikke at få indsigt, for at jeg kan tro; men jeg tror, for at jeg kan få indsigt. Thi jeg tror også dette: Medmindre jeg tror, vil jeg ikke vinde indsigt.' (Kapitel 1). Og nu er vi kommet til det, som Anselm virkelig er kendt for. Han er nemlig den første, der formulerer det, der senere er blevet betegnet som det ontologiske gudsbevis. Det er formuleret som en bøn: 'Herre, du som giver troen indsigt... Nu tror vi, at du er et væsen, som ikke kan tænkes at blive overtruffet af noget større. Men er et sådant væsen ikke til, fordi dåren siger i sit hjerte: Der er ingen gud? Men selve denne dåre forstår dog det, han hører, når han netop hører det, jeg siger her. Et væsen, som ikke kan tænkes at overtræffes af noget større. Og det, som han forstår, det er i hans forståelse, også når han ikke indser, at det virkelig er til. Ét er nemlig, at sagen er tilstede i forståelsen, noget andet er at indse, at sagen er virkelig til... Hvis altså det, som ikke kan tænkes at overtræffes af noget større, alene er i forståelsen, så er det, der ikke kan tænkes at overtræffes af noget større, just noget, som kan tænkes at overtræffes af noget større. Men det kan bestemt ikke være tilfældet. Der eksisterer altså uden tvivl et væsen, der ikke kan tænkes at overtræffes af noget større, både i

forståelse og i virkeligheden.' (Kapitel 2).

Hvis man skal sætte det lidt mere skematisk op, så mener Anselm: 1. Der findes et væsen som intet andet er større end. 2. Dette væsen må findes i virkeligheden, for det der findes både i virkeligheden og i tanken, er større end det der kun findes i tanken. 3. Dette væsen må være Gud, fordi intet er større end Gud. Altså findes Gud i virkeligheden og intet er større end ham. Anselms 'gudsbevis' og de senere udviklinger af det er blevet kritiseret hårdt i moderne tid. Men hvis man ikke tænker det som et gudsbevis, men som en meditation over Guds storhed, er det en opbyggelig tanke.

Forsoningen

Anselm er også kendt for sin forsoningslære, som man senere har kaldt for den objektive forsoningslære. Den kommer til udtryk i bogen *Hvorfor Gud blev menneske*. I indledningen gør Anselm rede for menneskets problem: 'Lad os altså antage, at Guds menneskevordelse... aldrig havde fundet sted, og lad det stå fast mellem os, at mennesket er skabt til saligheden, som ikke kan opnås i dette liv, og at ingen kan nå frem til den, uden at synderne er eftergivet...' (Bog 1. Kapitel XI)

Her begynder Anselm med at forestille sig, at Jesus ikke var blevet menneske og at forsoningen derfor ikke har fundet sted. Dette ville betyde, at synderne ikke ville blive tilgivet og at mennesket derfor var fortabt. Men kan Gud ikke bare tilgive synden, og se igennem fingre med den, spørger Anselm så og svarer selv: nej, for problemet er, at Guds ære er blevet krænket og: 'Således bør altså enhver, som synder, betale Gud den ære igen, som han har frarøvet ham, og dette er den fyldestgørelse (satisfaktion), som enhver synder må yde Gud.' (Bog 1. Kapitel XI)

Syndens problem er så stort, at kun Gud kan gøre fyldest, og det er kun mennesket der bør gøre fyldest, fordi det er mennesket, der har syndet. Løsningen på problemet er, at Gud-mennesket (Jesus) gør fyldest. Og dette smelter sammen med svaret på, hvorfor Gud bliver menneske: 'For at altså et Gud-menneske skal gøre det, er det nødvendigt, at den ene og samme, som skal yde denne satisfaktion, er fuldkommen Gud og fuldkomment menneske, for kun en, som er sand Gud, kan yde den, og kun en, som er sandt menneske bør yde den. Fordi det altså er nødvendigt, at Gud-mennesket findes med begge naturers integritet i behold, er det ikke mindre nødvendigt, at disse to fuldstændige naturer forenes i een person – som legeme og fornuftig sjæl forenes i ét menneske – fordi det ellers ikke kan lade sig gøre, at den ene og samme er fuldkommen Gud og fuldkommen menneske.' (Bog 2. Kapitel VII).

Jesus blev altså menneske, fordi det var den eneste måde, hvorpå forsoningen kunne finde sted på ret vis. Dette sker ved, at mennesket, som bør, og Gud, som kan, bliver en enhed, som søner Guds vrede, ved Jesu inkarnation og døden på korset. Dette fører til, at Gud kan være både retfærdig og barmhjertig. Fordi mennesket, som er dømt til evig pine og som ikke kan købe sig fri, får at vide: 'Tag min enbårne Søn, og giv ham i stedet for dig, og at Sønnen selv (siger): Tag mig og løskøb dig? Thi sådan siger de,

når de kalder og drager os til den kristne tro. Hvad er også mere retfærdigt, end at han, hvem der gives en pris, der er større end al skyld, eftergiver al skyld, når den gives med skyldig kærlighed?' (Bog 2. Kapitel XX.)

Her ser vi, at Anselm er en af dem i kirkens historie, som har forkyndt Kristi stedfortrædende lidelse og død klarest, og dette kan vi lære af ham, og han kan hjælpe os til at fastholde Jesus som forsoneren, og som den eneste grund til, at vi kan blive retfærdiggjort af tro.

Oplysningerne om Anselms liv er hentet her:

<http://www.kristendom.dk/artikler/2005/kvartal4/anselm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Anselm_of_Canterbury0/

Citaterne fra *Guds virkelighed* af Anselm af Canterbury er taget fra udgaven, som er oversat og udlagt af Regin Prenter og udgivet af Konvent for Kirke og Theologi, 1982.

Citaterne fra *Hvorfor Gud blev menneske* af Anselm af Canterbury er taget fra *Teologiske Tekster 2*. udgave. Aarhus Universitetsforlag. Redigeret og kommenteret af Afdeling for Dogmatik, Aarhus Universitet. Hele skriftet er oversat til dansk i *Anselm af Canterbury: Hvorfor Gud blev menneske*. Oversat af Johannes Thulstrup, Reitzels Forlag 1978.

2. Mosebog, kapitel 29

Blodets betydning for tjenesten

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

I sidste nummer så vi på ypperstepræstens klædning. Vi så også, at klædningen repræsenterede ypperstepræstens 'guddommelige' side. Vi så, hvordan han nok var taget ud fra israelitternes midte, men klædningsdelene på hans dragt var forbilleder på forskellige sider af Jesu ypperstepræstelige gerning.

I denne artikel skal vi se på ypperstepræstens 'menneskelige' side. På den måde er ypperstepræsten et forbillede på Jesus som sand Gud og sandt menneske. Forbilledet skal dog ikke overdri- ves, for hvor sagen selv, Jesus, nok var sandt menneske, var han i sit menneskeliv uden synd. I mødet med ypperstepræstens 'men- neskelige' side ved indvielsen, skal vi se på blodets betydning for tjenesten. Det vil blive tydeligt, at ypperstepræsten havde brug for syndernes forladelse på nøjagtig samme vis som det folk, som han skulle skaffe soning og bede for.

I denne artikel vil jeg derfor fokusere på, hvad ceremonierne siger om indvielsen til Gud og livet med ham.

Guds gerning

Det første, vi skal lægge mærke til, er, at Aron og hans sønner er helt passive. De bliver udvalgt og udtaget af Gud selv, og Moses udfører ceremonierne med ham. Man besluttede sig ikke til at blive præst, men man blev det gennem en hellig kaldelse, der kom fra Gud selv.

Disse mennesker af Arons slægt, begyndende med Aron selv, skulle 'helliges', dvs. udtages/udskilles og indvies til Gud.

Dette svarer til, hvordan vi bliver kristne – en del af Guds hellige præsteskab: Vi bliver ikke kristne ved en beslutning, selv om den er god og nødvendig at træffe. Kristne bliver vi ved at helliges af

Mærkeligt; Ikke bare ypperstepræsten var et forbillede på Jesus. Det var offerdyrene faktisk også.

Gud. Det bliver vi i dåben, hvor vi tilsiges Guds løfter og ved at høre Guds ord og læse det. Der kan Gud komme til at hellige os, dvs. indvie os til sit rige, så vi er under hans løfter om syndernes forladelse og Guds venskab, og træder i hans tjeneste. Ikke som offerpræst, der skal tilfredsstille Gud, men som en præst, der bringer åndelige ofre, og herliggør hans navn og tjener sin næste. Når Gud indviede Aron og hans sønner til præstetjenesten, og helligede dem, var det ikke bare en aftale, en beslutning eller lignende. Indvielsen skulle foregå i forbindelse med en ofring. Ofring og renselse er det centrale i de følgende ceremonier. Disse ceremonier og ofringer prædiker, at det centrale i indvielsen til Jesus ikke er vores renhed og tro, men *Jesu offer af sig selv* og hans renselse af os. Han har fjernet alt det i vores liv, som er Gud imod og det, som hindrer fællesskabet mellem Gud og os. Dyrene, der skulle bruges til ofringerne skulle være *lydefri*, dvs. uden fejl. Det mærkelige er nemlig, at ikke bare ypperstepræsten, offerpræsten, var et forbillede på Jesus. Det var offerdyrene faktisk også.

Jesus sammenlignes i Hebræerbrevet med et lam uden plet og lyde. Offerlammet, som jo er uden fejl, peger frem imod Jesus, som var uden synd, uden fejl, men i total harmoni med Guds vilje. Desuden indgår en kurv med penslede, usyrede fladbrød og ringbrød. Hvad det skal bruges til, og hvad det symboliserer, ser vi senere.

Forberedelse til indsættelse

Det første, der sker med Aron og hans sønner, er renselsen (v. 4). Vandet symboliserer både i GT og i NT renselsen, altså for synderne. Dernæst skal Aron iføres de ypperstepræstelige klæder, som vi gennemgik i sidste artikel. Derefter skal han salves, dvs.

indvies til tjeneste for Gud. Salvelsen knyttes ofte i NT sammen med det at få Helligånden som gave. Salvelsen, dvs. indvielsen til tjeneste for Gud, fører et særligt forhold til Gud med sig. Den salvede er Guds udvalgte.

Salvelsen knyttes i 1 Joh 2,20 og 27 sammen med Guds ledelse gennem Ordet: 'Men I er blevet salvet af den Hellige og har alle kundskab' og 'I jer bliver den salve, I har fået fra ham, og I har ikke brug for, at nogen skal lære jer noget, men da hans salve lærer jer alt...'

I NT har vi fået løftet om Helligånden, der vil vejlede os til hele sandheden. Helligåndens vejledning og salve betyder nemlig, at hvis vi er på vej bort fra Jesus, kalder han ad os, og leder os tilbage på vejen. Det gør han gennem Ordet. Brug derfor Ordet, så Helligånden kan salve dig og dine øjne, så du kan se klart og blive bevaret.

Indsættelsesceremonien

Fra v. 10 begynder selve indsættelsesceremonien, hvor v. 1-9 var forberedelserne.

V. 10-11: Tyren slagtes: Håndspåleggelsen betegner det stedfortrædende. Uden at det forklares eksplicit her, kan man dog alligevel sammenligne med sydebukken i 3 Mos 16, hvor synden bekendes, idet præstens hænder lægges på sydebukkens hoved.

Håndspåleggelsen betegner også indvielsen – at tyren og dens blod er indviet til Herren.

V. 12: Tyrens blod: Offerhandlingen svarer til syndofferet (3 Mos 4,34). Aron og hans sønner skulle jo, som vi så før, lægge deres hænder på tyrens hoved, hvorefter den slagtes.

I parallelstedet – 3 Mos 8,15 forklares det, at Aron 'rensende al- ➤

teret for synd'. Ikke bare Aron og hans sønner skulle renses, men også alteret, for det står i syndens og dødens verden. Israelitterne og Aron skulle vide, at der simpelthen ingen skjulte risici var. Offeret var nok til renselse. Ikke bare datidens mennesker kunne gøre sig de underligste spekulationer. Også vi mennesker af i dag kender til det. Det ved Gud. Derfor ønsker han at give israelitterne med Aron og sønner i spidsen såvel som os i dag *en sikker trøst*.

Vi skal lære deraf, at Jesu offer er helt i orden. Også vores forhold til Gud er genoprettet. Vejen er banet ind til Gud.

V. 13-14: Fedtet 'tilhører Gud' (3 Mos 3,16), lige som blodet (3 Mos 17,10ff.). Derfor måtte jøderne aldrig spise fedt eller blod (3 Mos 3,17).

At tyrens kød mv. skulle brændes op *uden for lejren* som et synd-offer skal fortælle os noget om syndens alvor. Kødet mv. skulle brændes op – udslettes. Og det skulle ske *uden for lejren*, dvs. ude i ødemarken, fjernt fra mennesker. Dvs. synden skulle fjernes. Det kommer vi også til at møde senere vedrørende syndebugken, der skal sendes ud i ødemarken. Jfr. Sl 103,12: 'Så langt som øst ligger fra vest, så langt har han fjernet vore synder fra os'.

V. 15-18: Den ene vædder – et brændoffer. Brændofferet har både et aspekt af syndoffer og et aspekt af 'gave' (3 Mos 1,1).

Disse to aspekter af brændofferet viser en sammenhæng mellem syndernes forladelse og kærligheden, hengivelsen og tjenesten for Herren. På den måde viser brændofferet, at syndernes forladelse er det rette grundlag for tjenesten og hengivelsen. Syndernes forladelse skaber kærligheden og hengivelsen og dermed tjenesteiveren for Herren, og syndernes forladelse giver din tjeneste værdi. Endelig kunne vi sige, at de to aspekter af brændofferet viser, at tjenesten og hengivelsen er indeholdt og omsluttet af

syndernes forladelse, dvs. din tjeneste renses ved offerblodet. Et aspekt vi skal møde i de følgende vers.

V. 19-20: Den anden vædder – blodet på Aron og hans sønners højre øreflip, højre tommelfinger og højre storetå.

Disse to vers prædiker på en herligt konkret måde syndernes forladelse ind over tjenesten, ind over livet med Jesus:

Blodet stryges på Aron og hans sønners højre øreflip, højre tommelfinger og højre storetå. Det højre repræsenterer hele legemet eller det kan udtrykke det aktive, handlende, jfr. udtrykket 'Guds højre hånd'.

Blodet stryges på højre øreflip – det repræsenterer hørelsen. Øret helliges til at høre Guds ord. Men også når jeg er sløv til at høre, ugidelig, træt af at læse eller høre Guds ord, er øreflippen under det rensende blod.

Tommeltotten – hånden – helliges til at gøre Herrens vilje, og når jeg ikke gør det, men bryder Guds bud, da er også hånden under det rensende blod.

Foden – storetåen – helliges til at gå Herrens veje, men når min villighed lader meget tilbage at ønske, eller jeg går mine egne veje, da er foden under det rensende blod.

Men blodet på øreflippen, tommeltotten og på storetåen skal fortælle mig, at selv når jeg ikke er mig nogen synd bevidst, men synes, at jeg villigt hører Guds ord, gør hans vilje eller går hans veje, da renses blodet mig, jfr. bønnen i Sl 19,13: 'Hvem lægger mærke til uforsætlige synder? Rens mig for skjulte synder!'

V.21: Blodet blandes med salvingsolien. Her understreges sammenhængen mellem tjenesten, Helligånden og syndernes forladelse. Blodet angiver syndernes forladelse. Olien er ofte i GT et billede på Ånden (man salvede præster og konger, også Messias salves), og på tjenesten eller opgaven.

Alex Dahl Karlsen f. 1967

Cand.scient.pol. 1993, projektleder.

Tidl. missionær i Tanzania. Prædikant i LM.

Denne del af ceremonien prædiker altså det samme som den foregående del med blodet på højre øreflip, højre tommeltot og højre storetå: Tjenesten og livet med Gud er under det rensende blod. Samtidig peger blandingen af blodet og salvingsolien på, at tjenesten og Helligånden er uløseligt knyttet sammen med syndernes forladelse. Det må vi også tage til os og takke for: Det giver frihed i livet med Jesus og i den opgave, jeg har. Også tjenesten, mine svigt dér, er under Jesu rensende blod.

V. 22-34: Resten af indsættelsesceremonien.

Vædderens fedt, nyrer, højre lårstykke, bryststykket samt brød ofres. Først lægges det i hænderne på Aron og hans sønner. De skulle svinge det mod alteret. Bagefter skulle det opbrændes undtagen svingningsbryststykket og afgiftslårstykket, som tilfaldt Aron og hans sønner. Fedt, kød og brød overgives eller ofres til Herren, for ham tilhører alt, men noget af det giver han tilbage til menneskene, symboliseret ved Aron og hans sønner.

V. 35-37: Indsættelsen af Aron og hans sønner varede syv dage. Hver dag ofredes en syndoffertyr.

Alteret skulle helliges og renses. Der skulle skaffes soning. For det første er intet her på jorden helligt og rent i sig selv, selv det bedste og smukkeste skal renses og helliges.

For det andet fortæller den syvfoldige renselse, at renselsen var fuldkommen.

For det tredje gælder det, at nok renses alteret ved et middel: Blodet fra tyren, men uden Guds løfte knyttet dertil, ville intet tyreblood have anden effekt end at trække fluer til. Det afgørende for renselsen er altså Guds løfte, som var knyttet til midlet, altså blodet.

Det må vi også huske i disse tider, hvor der selv i LM har sneget sig en dåbsmagi ind eller et syn på nadveren, der gør den til noget særligt, hævet over Guds ords forkyndelse. Vel frelser dåben, og vel skænker nadveren syndernes forladelse, men kun pga. Ordets løfter knyttet til vandet, brødet og vinen. Der er ingen særlig kraft deri eller magi andet end Ordets virkekraft, som kun har frelsende og velsignende betydning for dig, om du griber Ordets løfter om dåben og nadveren i tro.

For det fjerde minder renselsen af alteret og ofrene om, at det du giver Gud og det, du gør for ham, dine bønner, må helliges og renses ved Jesu blod.

V. 37b: Alteret helliger dig. Sagt på en anden måde: Dine gaver og gerninger for Gud gør dig ikke hellig. Det er alteret og dets ofringer, der renses og helliger dig. Dvs. Jesu blod og Guds løfter renses og helliger dine gerninger, ja dig selv.

Det betyder, at der heri ligger en opfordring til at søge alteret og få del i dets helligelse. Dvs. vi bliver her mindet om at leve i Guds ords løfter om renselse for al synd ved Jesu Kristi blod.

Indsættelsesceremonien bestod, som vi har set, af mange delceremonier, men de har på hver deres måde peget på præsterne som syndere, der må renses. Derfor står syndernes forladelse sammen med tjenesten under blodet så centralt.

Det er nemlig det, vi skal tage med os: Vor færd er ikke ren, ja vi fejler jævnlige, dvs. synder mod Gud. Her må vi lære, at som GT's præster tjente under blodet, som var stænket på dem, ja smurt på dem, således også med os. Også vi har brug for en stadig bestækelse, ja Jesu blods renselse og fjernelse af vore synder.

Horisont; Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Pinsegudstjenester og bibeltroskab

De senere år har der udviklet sig en ny tradition i pinsen. Lokale folkekirker går sammen om at arrangere en fælles uden-dørs pinsegudstjeneste.

Umiddelbart kan det virke som en god idé. Vejret er ofte godt, og det er naturligt på en festlig måde at fejre pinsen, hvor Ånden kom for at kaste lys over Jesu frelsesværk til tro, tak og lovprisning.

I praksis er der imidlertid betydelige problemer. Det viste sig allerede den 15. april, hvor TV2 bragte et indslag om en gruppe missionske præster på Bornholm, som ikke ville medvirke ved en fælles pinsegudstjeneste, fordi der skulle medvirke kvindelige præster. De mente, at ordningen med kvindelige præster er bibelstridig og udtryk for et oprør mod Guds vilje.

Troskaben mod Guds ord forpligtede dem til at sige nej. De forsøgte at gøre det så mildt og diplomatisk som muligt. Men ikke overraskende vakte det stor modstand og forargelse.

Halvanden måned senere kunne man i Kristeligt Dagblad læse om, hvordan en lang række kirker landet over havde arrangeret tilsvarende fælles udendørs

gudstjenester i pinsen. Man må formode, at der ved de fleste af disse gudstjenester, hvis ikke alle, medvirkede kvindelige præster. Dermed udgør den nye tradition en alvorlig udfordring ikke bare for de præster, der ønsker at være bibeltro, men også for bibeltro lægfolk. Udfordringen bliver ikke mindre af, at der ved de fælles gudstjenester uden tvivl også medvirker mange mandlige præster, som på bibelsk grund må betegnes som falske lærere, fordi de åbenbart lever eller lærer imod Guds klare ord.

NT lader os ikke i tvivl om, hvordan vi må forholde os til falske lærere: 'Jeg formaner jer, brødre, til at holde øje med dem, der i modstrid med den lære, I har taget imod, skaber splittelse og fører andre til fald. Hold jer fra dem!' (Rom 16,17).

Vi hverken kan eller skal fælde dom over andres hjerteforhold til Gud, heller ikke præsters. Vi må tro, at der er troende brødre og søstre også blandt de præster, som vi ikke kan anerkende som bibeltro. Men det ændrer ikke ved, at vi må holde os borte fra deres gudstjenester.

Den åndelige kamp står først og sidst om vores forhold til Guds ord. Den onde ved, at kan han nedbryde det tillidsfulde og lydige forhold til Guds ord i vore hjerter, så

er der indledt en åndelig nedbrydnings- og dødsproces hos os.

Når Gud formaner os til at holde os borte fra falske lærere, er det fordi han har omsorg for vores åndelige liv. Han vil, at vi skal bevares åndeligt friske og levende i troen helt frem til målet. Falsk lære og bibelstridig praksis er farlig for troen. Over tid vænner vi os til den. Til sidst mister vi evnen til at skelne mellem Guds sande ord og løggen. Vi bliver ude af stand til at skelne hyrdens røst fra forførerens – og føres vild.

Der er god grund til at gentæse LM's vejledning om tjenestedelingen mellem mand og kvinde fra 1996. Her tilrådes det, at man ikke går til gudstjenester med kvindelige præster eller vranglærende mandlige præster (s. 18). Det er en formaning, der har tidløs gyldighed og aktualitet.

MV

Pietismen som demokratiets grobund

Lad det være sagt med det samme: dette er ikke en boganmeldelse. Men tidligere BT-redaktør, skribent og forfatter Erik Meier Carlsen, der desuden er erklæret buddhist, har for nylig udgivet bogen *Den fjerde alliance*. I den forbindelse bringer Weekendavisen et interview med ham d. 20.4.2007, og journalist Jens Gaardbo har ligeledes en samtale med ham på P1 d. 30.4. I begge interviews omtales 3 historiske alliancer, der har haft betydning for det demokrati, vi har i Danmark i dag. Den første er bøndernes alliance med enevældens bureaukrati, den anden alliance er mellem den Venstre-bårne demokrati og arbejderbevægelsen, den tredje, hvor kvinderne knyttes til velfærdsstaten. Erik Meier Carlsen har så det synspunkt, at den fjerde alliance er, at vi – kort fortalt – knytter indvanderne, en marginaliseret gruppe, til det danske samfund. Det, som dog er tankevækkende at lytte til i radioudsendelsen og at læse i Weekendavisen, er ikke Erik Meier Carlsen som sådan. Han er bl.a. forholdsvis kritisk overfor kristendommen. Men følgende, som tilsyneladende også fik begge journa-

lister 'op af stolen', har vi vist ikke hørt så meget før:

...til den carlsenske alliancetænkning knytter sig en ny religiøs argumentation inspireret af den amerikanske historiker Paul Johnson og støttet af den hjemlige historiker Uffe Østergård:

At disse alliancer udspringer af religiøs vækkelse af pietistisk oprindelse. Både arbejderbevægelsen og den grundtvigske bondebevægelse bygger direkte videre på den pietistiske vækkelse i 1700-tallet... Der sker med pietismen en myndiggørelse af jævne mennesker, som man aldrig før har set. Baggrunden er reformationen, som i starten lod den folkelige religiøsitet i stikken, fordi den i sit opgør med et hierarkisk præsteskab alligevel var meget elitær. Men det elitære gjorde den folkelige vækkelse op med, da pietismen nåede Danmark i 1700-tallet med bevægelsens vægt på menighedens rolle og det direkte forhold mellem den enkelte og Gud uden om et præsteskab. Det personlige gudsmøde er afgørende for den enkeltes ansvarliggørelse og myndiggørelse. Også den almene uddannelse lægger pietismen grunden til. Vi har måttet igennem utrolig megen dum polemik om, hvorfor vi har fået så fremragende et demokrati i dette land. Det

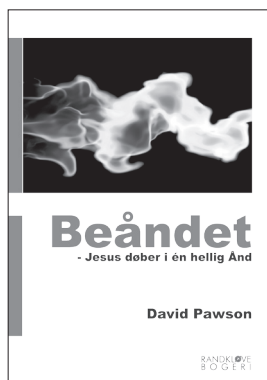
indlysende svar er, at det er sket i kraft af en enestående mobilisering af jævne mennesker omkring de demokratiske processer, som intetsteds i verden uden for Skandinavien er af samme omfang. Og den mobilisering er i sin oprindelse religiøs...'

Det bør give os stor frimodighed som kristne, at netop åndelige vækkelse og fornyelse kan have så positive samfundsmæssige konsekvenser, og at der er nogen, der har fået øje på det og har sagt det højt.

LDM

Alex Dahl Karlsen; Det er en bog, der udfordrer min lutherske tro vedrørende Helligånden.

AF ALEX DAHL KARLSEN

Beåndet – Jesus døber i én hellig Ånd David Pawson

Randkløve Bogeri i samarbejde med
Boedal 2007

190 sider, kr. 198,-

Det er forfriskende at møde en forfatter, som tør holde sin læremæssige fane højt.

Selv om bogen kritiserer sider ved alle de etablerede kristne kirkesamfunds lære, så er det i bund og grund pinseteologi, vi møder i denne bog. Denne lære forsøger han at underbygge gennem en analyse af

tekster fra hele Bibelen.

Det er en bog, der udfordrer min lutherske tro vedrørende Helligånden. Som bogens undertitel antyder, er det en bog, der lærer åndsdaåb. Han argumenterer for, at de første kristne praktiserede daåb efter omvendelsen, og derefter fandt der en åndsmeddelelse sted. Den (ny)omvendte fik altså ikke Helligånden (se f.eks. s. 178), om end han var med den nyomvendte (forfatterens udtryk). Han havde altså ikke taget bolig i og gennemtrængt den troende, før han fik daåben i Helligånden. Pawsons bibelsyn er ortodokst. Han går på mange måder redeligt til Bibelens tekster, og har mange interessante observationer. Samtidig læser han ikke altid versene i deres sammenhæng. Derfor flyttes centrum fra omvendelsen, tro på Jesus som frelser og Herre samt daåb i vand til åndsdaåben, som han kalder 'højdepunktet og bekræftelsen på de andre tre' (s. 171f). Han skiller tilgivelse og hellighed ad og blander lov og evangelium: Han stiller spørgsmålet side 22: 'Er hellighed ikke lige så nødvendig som tilgivelse, hvis vi en dag skal 'se Herren' (Hebr 12,14)?' Side 178: 'Og hvem kan nå den hellighed, som er acceptabel for Herren, uden først at blive gennemvædet

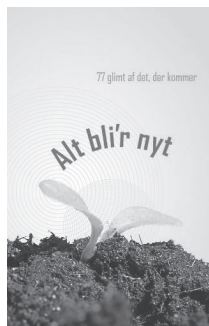
af hellig Ånd (dvs. døbt i Helligånden)?' På side 143 har han et direkte opgør med det lutherske 'troen alene'. Desuden skiller han Ånden og Ordet ad, så at Ordet blot magter at informere om Guds vilje, men ikke ejer kraften til at genføde, som f.eks. Jak 1,18 taler om. 'Det er ikke for at sige, at et menneske ikke kan retfærdiggøres eller få sine synder tilgivet uden daåb i Ånd... Hvad vi siger er, at ingen kan være sikker på alt dette, før Åndens gave gør det helt sikkert...' (s. 130). Altså 'Guds Ånd' virker uden om Ordet!

Pawson mangler at gøre rede for, hvorfor Paulus taler så lidt om at døbes i Ånden. Selv om alle kristne i de første menigheder skulle være blevet døbt i Helligånden, så der ikke var grund til at tage det praktiske op, så stod også menighederne i en missionssituation. Hvis det er så centralt med daåben i Ånden, som Pawson påstår, så burde Paulus undervise langt mere derom. Desuden, hvis det var normal praksis, at alle fik Helligånden kort efter daåben, hvorfor er han så nødt til at forklare, hvorfor der er kristne i dag, der har for mange hævninger til at få daåben i Helligånden (s.179f)?

Bogen udfordrer os til at prædike, hvad Guds ord lærer om Helligånden og hans

AF BENT NIELSEN

gerning. Bogens udgivelse på et forlag ejet af en med luthersk baggrund indikerer, at vi atter har brug for klart at undervise i, hvem Helligånden er, og hvad hans gerning består i. Bogens værdi består i, at den kan være et nødråb: 'Hjælp os, og undervis klart og tydeligt om den tredje trosartikel!'

Alt bli'r nyt

Robin Schmidt

LogosMedia 2007

125 sider, kr. 148,-

Vi hører for lidt om Himlen i forkyndelsen, hører man af og til sagt. Noget er der måske om det.

Her er en lille bog, der forsøger at sætte ord på, hvad det betyder, at Gud en dag skaber en helt ny himmel og en helt ny jord.

I 77 små stykker, der har karakter af vidnesbyrd, forsøger forfatteren at sætte ord og billeder på den bibelske tanke om den ufattelige herlighed, der venter. Under

hver tekst er en bibelhenvielse. Målgruppen er helt klart dem, der har taget imod Jesus som deres frelser og herre.

Bogen handler ikke bare om, hvordan det skal blive, men også om, hvorledes dette fremtidsperspektiv griber ind i livet her og nu. Det får betydning på mange måder, at alt engang bliver nyt.

Efter min vurdering kommer forfatteren godt omkring hovedsigtet og har mange gode indfaldsvinkler. De afsluttende bibelhenvielse ramte plet for mig og var en rigtig god måde at slutte forfatterens vidnesbyrd af på.

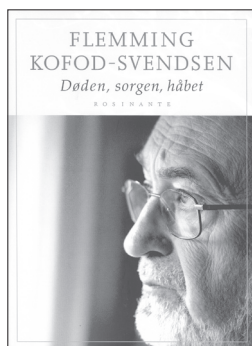
Vel er nogle afsnit efter min vurdering på kanten af glansbilleder, men det overdri- ves ikke, så det går ud over helhedsind- trykket: Tænk hvilken herlighed, Jesus har vundet til os!

'Det er mit håb og min bøn, at denne bog vil inspirere læseren og skabe forventning i dig om det, der kommer. Så du får styrke til at leve livet her og nu'. Sådan skriver forfatteren i indledningen. Ikke mindst bogens gode sammenhængskraft mellem bibelhenvielse og vidnesbyrd kan efter min vurdering medvirke hertil.

Bogen kan fint anvendes i besøgstjeneste og som supplement i den fælles eller personlige andagt.

AF JETTE G. CHRISTENSEN

Om bogen; Den er barsk, men opbyggelig.

Døden, sorgen, håbet

Flemming Kofod-Svendsen

Rosinante 2007

173 sider, kr. 199,-

Flemming Kofod-Svendsens bog *Døden, sorgen, håbet* er i bogstaveligste forstand gribende læsning.

Det griber en om hjertet at læse om Flemming Kofod-Svendsens tab og savn af hans søn, svigerdatter og to børnebørn, og til tider bliver grebet så fast, at det næsten gør ondt. I bogens sidste del om håbet, løser grebet sig, men det slipper ikke, før man har vendt den sidste side.

Flemming Kofod-Svendsen deler sine erfaringer med læseren. Dyrtekøbte erfaringer. Og selv om man sidder med knuget hjerte og våde pletter i bogen og forstår hans smerte, er det alligevel sådan, som han også skriver, at '...tab er en ensom erfaring. Vi ved det, fordi det er mig, den enkelte, der skal gennemleve smerten. Når en person siger, at jeg ikke ved, hvad han er gået igennem, og hvor meget han har lidt, så må jeg indrømme, at han har ret. For jeg kender ikke hans smerte. Han har selv gennemlevet den. Enhvers erfaring er helt hans egen...' (s. 42)

Bogen hedder *Døden, sorgen, håbet*, og selv om håbet kun fylder en tredjedel af titlen, er det alligevel det, der fylder mest for Flemming Kofod-Svendsen gennem døden og sorgen.

Det er en stærk bog. Det er ikke et krav, at man skal have mistet nær familie, for at kunne få glæde af den. Kofod-Svendsen er ærlig og ligefrem og bringer her i bogen det samme klare vidnesbyrd, som han også har gjort ved adskillige lejligheder på TV. Han beskriver vandringen gennem sorgprocessen og de mange forskellige tanker og spørgsmål, man også som kristen tumler med i en sådan situation; for nok er håbet om gensynet i Himlen til

stede, men døden er stadig en fjende og savnet ligeså nærværende.

Fremfor alt er bogen gennemsyret af en dyb tillid til Gud og hans almagt. Efter sidste side sidder man og glæder sig til himlen, til at se Jesus, andre hensovede kristne og ikke mindst til at se Flemming Kofod-Svendsen blive forenet med sin elskede familie.

Giv bogen til en, der har mistet og/eller læs den selv; den er barsk, men opbyggelig.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet